

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	IX
Συντομογραφίες	XXIII
§ 1. Εισαγωγή στην προβληματική και μέθοδος διάρθρωσης της ύλης	1
I. Εισαγωγή στην προβληματική	1
II. Μέθοδος διάρθρωσης της ύλης	5
§ 2. Η ιστορική διαδρομή της διάταξης	10
I. Το προϊσχύσαν βυζαντινορωμαϊκό δίκαιο	10
II. Η αρχική διατύπωση της ΑΚ 931: «...ιδία δε εις την αποκατάστασιν γυναικός».....	12
1. Η αξίωση αποζημίωσης της γυναίκας λόγω αύ- ξησης της, απαιτούμενης για την αποκατάστασή της με γάμο, προίκας	12
2. Η εφαρμογή της διάταξης για άνδρα παθόντα ...	17
3. Συμπερασματικές παρατηρήσεις ως προς τη φύση και τις προϋποθέσεις γέννησης της αξίω- σης εκ της αρχικής ΑΚ 931	18
III. Η ΑΚ 931 μετά την τροποποίησή της με το άρ- θρο 8 του ν. 1329/1983	21
1. Η ratio της τροποποίησης	21
2. Η στάση της νομολογίας επί της αναμορφωμέ- νης ΑΚ 931 σε σχέση με την «αποκατάσταση γυ- ναικός»	22
α. Οι πρώτες αποφάσεις και η παγίωση της νο- μολογίας κατόπιν εκδόσεως της ΟΛΑΠ 15/1990	22

β. Η άποψη ότι η ΑΚ 931 εξακολουθεί να εφαρμόζεται επί αδυναμίας τέλεσης γάμου και το υπόβαθρο αυτής	25
3. Συμπεράσματα ως προς τη φύση της αξίωσης εκ της ΑΚ 931, ιδίως σε περίπτωση αδυναμίας αποκατάστασης του προσώπου διά της τελέσεως γάμου	29
4. Διαχρονικό δίκαιο	31
§ 3. Προϋποθέσεις εφαρμογής της ΑΚ 931	33
I. Τέλεση αδικοπραξίας	33
II. Αναπηρία ή παραμόρφωση	34
1. Εννοιολογικός προσδιορισμός και ιδίως ο μόνιμος και διαρκής χαρακτήρας της αναπηρίας ή παραμόρφωσης	34
2. Η προβληματική της προσωρινής αναπηρίας ή παραμόρφωσης	39
α. Η κρατούσα άποψη υπέρ της εφαρμογής της ΑΚ 931 επί απώλειας ευνοϊκής ευκαιρίας κατά τη διάρκεια της προσωρινής αναπηρίας ή παραμόρφωσης.	39
β. Κριτική τοποθέτηση	41
(i) Άσκηση της αξίωσης μετά την αποκατάσταση της υγείας του παθόντος	41
(ii) Άσκηση της αξίωσης κατά την περίοδο της προσωρινής αναπηρίας ή παραμόρφωσης ...	44
III. Δυσμενής επίδραση της αναπηρίας ή παραμόρφωσης στο μέλλον του παθόντος – τυπολογία περιπτώσεων μέσα από τη νομολογία	46
1. Ανήλικος παθών	48
α. Μαθητής τεχνικού λυκείου	48
β. Μαθητής λυκείου	49
γ. Απόφοιτος γυμνασίου - φοιτητής σε Σχολή Μαθητείας Υδραυλικών του Ο.Α.Ε.Δ.	50

δ. Μαθητής δημοτικού σχολείου 9 ετών	51
ε. Ανήλικος προσχολικής ηλικίας 4,5 ετών	52
στ. Βρέφος 20 μηνών	53
ζ. Νεογνό	55
2. Ενήλικος παθών εργαζόμενος	56
α. Επίδραση στο επαγγελματικό / οικονομικό / κοινωνικό μέλλον	56
β. Επίδραση αμιγώς στο κοινωνικό μέλλον	65
γ. Έλλειψη οποιασδήποτε επίδρασης στο μέλλον του παθόντος	67
3. Ενήλικος παθών μη εργαζόμενος (συνταξιού- χος, απόφοιτος ΤΕΕ, φοιτητής, ασχολούμενος με οικιακά, άτομο με προϋφιστάμενη αναπηρία)	69
α. Επίδραση στο επαγγελματικό / οικονομικό / κοινωνικό μέλλον	69
β. Επίδραση αμιγώς στο κοινωνικό μέλλον	72
γ. Έλλειψη οποιασδήποτε επίδρασης στο μέλλον του παθόντος	72
4. Δεκτικά γενίκευσης συμπεράσματα αναφορικά με τη νομολογιακή εφαρμογή της προϋπόθεσης της δυσμενούς επίδρασης της αναπηρίας ή πα- ραμόρφωσης στο μέλλον του παθόντος	74
IV. Η επίδραση του επιγενόμενου θανάτου του πα- θόντος στην αξίωση της ΑΚ 931	80
1. Πρόωρος θάνατος του παθόντος συνεπεία του τραυματισμού του	80
2. Πρόωρος θάνατος του παθόντος μετά την τελε- σίδικη επιδίκαση της αποζημίωσης από λόγο μη συνδεόμενο με τον τραυματισμό του	83
α. Ανατροπή του δεδικασμένου;	83
β. Η προβληματική της δυνατότητας άσκησης μεταρρυθμιστικής αγωγής εκ μέρους του ζη- μιώσαντος κατά την ΚΠολΔ 334	85

§ 4. Η προβληματική της αυτοτέλειας ή μη της αξίωσης εκ της ΑΚ 931 σε θεωρία και νομολογία	89
I. Το πρόβλημα.....	89
II. Η θέση της νομολογίας περί «αυτοτελούς αξίωσης» και οι περαιτέρω συνέπειες αυτής	90
1. Η εδραίωση της άποψης περί «αυτοτελούς αξίωσης» του παθόντος, μετά την κατάργηση του θεσμού της προίκας και την αναμόρφωση της ΑΚ 931	90
2. Η αρχική απαίτηση της νομολογίας για επίκληση και απόδειξη συγκεκριμένης ζημίας και συνδρομή «ιδιαζόντων περιστατικών» από τα οποία να προκύπτει η δυσμενής επιρροή της αναπηρίας ή της παραμόρφωσης στο μέλλον του παθόντος	91
3. Η αποσύνδεση της αξίωσης από την επίκληση και απόδειξη συγκεκριμένης περιουσιακής ζημίας, κατόπιν εκδόσεως της ΑΠ 670/2006	100
α. Οι κρίσιμες σκέψεις που περιέχονται στη μείζονα πρόταση της ΑΠ 670/2006	100
β. Τα σημεία διαφοροποίησης από την έως τότε νομολογία	103
γ. Η αρεοπαγίτικη νομολογία-προπομπός της ΑΠ 670/2006	105
III. Η κρατούσα στη θεωρία θέση περί του καθοδηγητικού χαρακτήρα και της έλλειψης αναγκαιότητας της ΑΚ 931 ενόψει της διάταξης της ΑΚ 929 εδ. α'	107
IV. Κριτική τοποθέτηση επί των πιο πάνω απόψεων	111
1. Η εσφαλμένη θέση της κρατούσας στη θεωρία γνώμης περί εξάρτησης της ΑΚ 931 από την ΑΚ 929 εδ. α'	111

2. Το αδιέξοδο της κρατούσας στη θεωρία γνώμης σε περίπτωση αδυναμίας θεμελίωσης αξίωσης αποζημίωσης λόγω διαφυγόντων κερδών ή εισοδημάτων βάσει της ΑΚ 929 εδ. α' σε συνδυασμό με την ΑΚ 914	115
α. Το παράδειγμα του ανήλικου παθόντος	115
β. Η ανεπαρκής αξιολόγηση της μη αναφοράς του νομοθέτη σε «ζημία» στην ΑΚ 931 ως αιτία της υποστηριζόμενης από την κρατούσα γνώμη εξάρτησης της ΑΚ 931 από την ΑΚ 929 εδ. α'	121
3. Συμπερασματικές παρατηρήσεις	124
§ 5. Η συζήτηση για τον χαρακτήρα της αποκαταστατέας με την ΑΚ 931 ζημίας: αποκατάσταση περιουσιακής ή μη περιουσιακής ζημίας;	126
I. Εισαγωγικές επισημάνσεις	126
II. Οι θέσεις που διατυπώθηκαν σε θεωρία και νομολογία	127
1. Οι υποστηρικθείσες στη θεωρία απόψεις	127
α. Η κρατούσα άποψη περί αποκαταστάσεως μελλοντικής περιουσιακής ζημίας και το υπόβαθρο αυτής	127
β. Η άποψη περί αποκατάστασης μελλοντικής ηθικής βλάβης	128
γ. Ο συσχετισμός με την «βιολογική ζημία» που αναπτύχθηκε στην ιταλική έννομη τάξη	128
2. Η κυμαινόμενη στάση της νομολογίας	132
α. Η θέση ότι με την ΑΚ 931 ικανοποιείται η ηθική βλάβη του παθόντος, λόγω της κοινωνικής του απαξίωσης	132
β. Η ΟΛΑΠ 18/2008: αποζημίωση για μελλοντική περιουσιακή ζημία του παθόντος	133

γ. Η διαφοροποίηση της νομολογίας των Τμημάτων του ΑΠ από τη θέση της ΟΛΑΠ 18/2008: «χρηματική παροχή λόγω της αναπηρίας ή παραμόρφωσης» που δεν αποτελεί αποζημίωση «εφόσον η τελευταία εννοιολογικώς συνδέεται με την επίκληση και απόδειξη ζημίας περιουσιακής»	136
III. Προσωπική άποψη: αποζημίωση λόγω της αναμενόμενης δυσμενούς επίδρασης της αναπηρίας ή παραμόρφωσης στο μέλλον του παθόντος χωρίς αναγωγή σε συγκεκριμένη ζημία	139
1. Αναζήτηση του σκοπού της ΑΚ 931 με αναγωγή στο αντιμετωπιζόμενο με αυτήν πρόβλημα	139
2. Αντίκρουση της θέσης περί αποκατάστασης της ηθικής βλάβης του παθόντος με αναγωγή στα λοιπά κρίσιμα ερμηνευτικά κριτήρια	147
α. Εισαγωγικά	147
β. Το γράμμα της διάταξης	148
γ. Η συστηματική θέση της διάταξης	151
δ. Η ιστορική διαδρομή της διάταξης	156
ε. Αποκατάσταση της κοινωνικής απαξίωσης/της υποβάθμισης της ποιότητας ζωής του παθόντος; - επί της διαφορετικής λειτουργίας των ΑΚ 931 και 932	158
3. Αντίκρουση της θέσης περί χρηματικής παροχής που δίδεται στον παθόντα μόνο «λόγω της αναπηρίας ή παραμόρφωσης»	165
α. Το υπόβαθρο της θέσης αυτής	165
β. Βεβαιότητα δυσμενούς επίδρασης της αναπηρίας ή παραμόρφωσης στο μέλλον του παθόντος;	167

γ. Ο τραυματισμός καθ' εαυτόν ("injury as such") ως νομικά κρίσιμη ζημία στο Σχέδιο Κοινού Πλαισίου Αναφοράς (DCFR)	174
4. Η αναπηρία ή παραμόρφωση ως αιτία απώλειας ή περιορισμού μελλοντικών δυνατοτήτων («ευ- καιριών») επαγγελματικής ή/και οικονομικής ε- ξέλιξης του παθόντος	177
α. Συσχετισμός με την προβληματική της απώ- λειας ευκαιρίας στο δίκαιο της αποζημίωσης ...	177
β. Διαφοροποίηση από τη διδασκαλία περί απώ- λειας ευκαιρίας	180
5. Τελικές θέσεις	183
α. Η δυσμενής επίδραση της αναπηρίας ή παρα- μόρφωσης στο μέλλον του παθόντος ως μέλ- λουσα, αλλά μη δυνάμενη να υπολογιστεί, πε- ριουσιακή ζημία του	183
β. Η αμφισβήτηση της περιουσιακής φύσης της αποκαταστατέας βάσει της ΑΚ 931 ζημίας	186
γ. Η επιδίκαση αποζημίωσης για αποκατάσταση μέλλουσας, αλλά μη δυνάμενης να υπολογι- στεί, περιουσιακής ζημίας ως παραβίαση της ΑΚ 298 εδ. β';	190
IV. Πρακτικές συνέπειες της εδώ υποστηριζόμενης άποψης	193
1. Η συζήτηση για την πρακτική σημασία της νο- μικής φύσης της αποκαταστατέας με την αξίωση της ΑΚ 931 ζημίας με αναφορά στο πεδίο των εργατικών ατυχημάτων	193
α. Η κρατούσα θέση ότι ο εργαζόμενος που υπέ- στη εργατικό ατύχημα και υπάγεται στην α- σφάλιση του ΙΚΑ (και ήδη Ε.Φ.Κ.Α.) δεν έχει κατά του εργοδότη την αξίωση της ΑΚ 931, λό- γω του περιουσιακού χαρακτήρα αυτής	193

β. Κριτική τοποθέτηση με αναγωγή στην ιδιαιτερότητα της αποκαταστατέας με την αξίωση της ΑΚ 931 περιουσιακής ζημίας, ως ζημίας μη δυνάμενης να προσδιοριστεί επακριβώς	196
2. Το ζήτημα της υποκατάστασης του ασφαλιστικού φορέα στα δικαιώματα του παθόντος - ασφαλισμένου κατά του ζημιώσαντος	199
3. Μη εφαρμογή της ΑΚ 933	203
4. Η έλλειψη «ταυτότητας νομικής αιτίας» με τις αξιώσεις των ΑΚ 929 εδ. α' και ΑΚ 932	204
5. Η αξίωση της ΑΚ 931 ως αυτοτελές κεφάλαιο της δικαστικής απόφασης σε σχέση με τις αξιώσεις των ΑΚ 929 εδ. α' και ΑΚ 932	206
V. Ειδικά επί της παραγραφής της αξίωσης της ΑΚ 931	208
1. Η έναρξη της πενταετούς παραγραφής της ΑΚ 937 παρ. 1 επί αναπηρίας ή παραμόρφωσης	208
2. Η αξίωση της ΑΚ 931 υπό το πρίσμα της προβληματικής της επιμήκυνσης του χρόνου παραγραφής κατά την ΑΚ 268 εδ. α'	211
α. Η ρύθμιση της ΑΚ 268 εδ. α' σε σχέση με την αξίωση αποζημίωσης για απώλεια εσόδων λόγω αδικοπραξίας	211
β. Αγωγή για επιδίκαση του κονδυλίου της ΑΚ 931 μετά την πάροδο της κρίσιμης κατά την ΑΚ 937 παρ. 1 πενταετίας - η αντιφατική νομολογία του ΑΠ	213
γ. Κριτική τοποθέτηση επί της εκτεθείσας νομολογίας του ΑΠ στο ζήτημα της παραγραφής της αξίωσης για το κονδύλιο της ΑΚ 931	217

§ 6. Η δικονομική διάσταση της ΑΚ 931	221
I. Η δικονομική σημασία της αποσύνδεση της αποζημίωσης από την επίκληση και απόδειξη συγκεκριμένης περιουσιακής ζημίας	221
1. Το ζήτημα του ορισμένου της αγωγής του παθόντος	221
2. Η απόδειξη της δυσμενούς επίδρασης της αναπηρίας ή παραμόρφωσης στο μέλλον του παθόντος μέσω συναγόμενου από τα διδάγματα της κοινής πείρας δικαστικού τεκμηρίου	226
II. Δεδικασμένο και αύξηση του ποσοστού αναπηρίας ή παραμόρφωσης του παθόντος	232
§ 7. Επί της οφειλόμενης αποζημίωσης ειδικότερα	235
I. Η «εύλογη» αποζημίωση του παθόντος	235
1. Η δικαιολόγηση της παροχής εύλογης αποζημίωσης παρά την απουσία της αόριστης νομικής έννοιας του «ευλόγου» από την ΑΚ 931	235
2. Ειδικότερα χαρακτηριστικά και κριτήρια προσδιορισμού της εύλογης αποζημίωσης της ΑΚ 931	239
α. Τα ειδικότερα χαρακτηριστικά της εύλογης αποζημίωσης της ΑΚ 931	239
β. Τα κρίσιμα για την επιδίκαση της εύλογης αποζημίωσης της ΑΚ 931 κριτήρια και η κυμαινόμενη βαρύτητά τους	241
II. Προσδιορισμός του επιδικαζόμενου βάσει της ΑΚ 931 ποσού σε περίπτωση συντρέχοντος πταίσματος του παθόντος ή παροχής τρίτου προς τον παθόντα	244
1. Η επίδραση του συντρέχοντος πταίσματος του παθόντος (ΑΚ 300) στο ύψος του επιδικαζόμενου βάσει της ΑΚ 931 ποσού	244

2. Η επίδραση της παροχής τρίτου στο ύψος του επιδικαζόμενου, κατά την ΑΚ 931, ποσού	250
III. Η σχέση της αποζημίωσης για απώλεια εισοδημάτων βάσει της ΑΚ 929 εδ. α' με την εύλογη αποζημίωση βάσει της ΑΚ 931	256
1. Η προβληματική της σώρευσης των αξιώσεων για αποκατάσταση μελλοντικής ζημίας	256
2. Ένταξη (επικουρική) των μη αποδεικνυόμενων κατά ΑΚ 929 εδ. α' κονδυλίων στην «εύλογη» αποζημίωση της ΑΚ 931;	261
IV. Ο αναιρετικός έλεγχος του ύψους του επιδικαζόμενου βάσει της ΑΚ 931 ποσού	265
1. Η αρχική άρνηση αναιρετικού ελέγχου του επιδικαζόμενου ποσού από τον ΑΠ	265
2. Η αποδοχή αναιρετικού ελέγχου του επιδικαζόμενου ποσού με βάση την αρχή της αναλογικότητας κατόπιν εκδόσεως της ΟΛΑΠ 9/2015	268
3. Ο αναιρετικός έλεγχος του επιδικαζόμενου ποσού λόγω παραβίασης (εσφαλμένης ερμηνείας και εφαρμογής) της ίδιας της ΑΚ 931	271
α. Η ανεπίτρεπτη απευθείας αναγωγή στην αρχή της αναλογικότητας κατά παράκαμψη τεθειμένης διάταξης νόμου	271
β. Η μετατόπιση που συντελείται με την ΟΛΑΠ 10/2017 και η σημασία της για το ζήτημα του αναιρετικού ελέγχου του επιδικαζόμενου βάσει της ΑΚ 931 ποσού	272
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	275
I. Ελληνική	275
II. Ξενόγλωσση	284
ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ	287